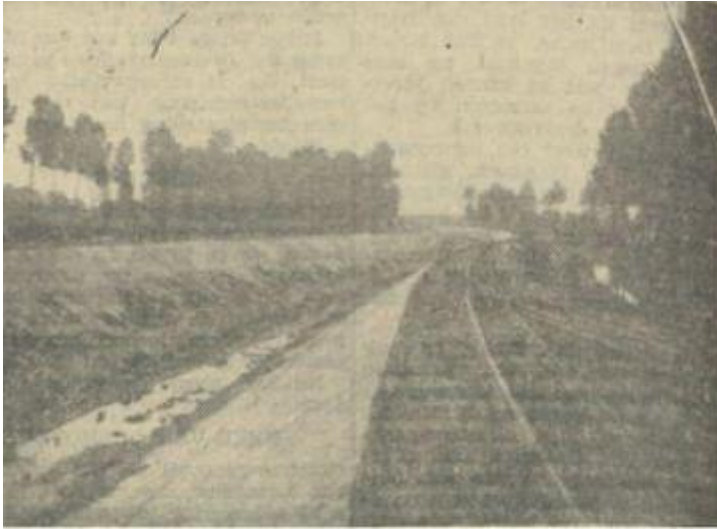

Een brokje historie uit het Zennedal 8

Eppegem

De Zenne te Sempst

In een onzer vorige bijdragen hebben we gesproken over de Romeinse nederzetting te Elewijt. Een heel stel banen werd aangelegd om het kamp te Elewijt te verbinden met de andere nederzettingen. Een deze banen kwam van Assche. Te Eppegem is deze nog bekend als de "Colnsche baan". Het aanleggen deze baan zal aan de Romeinen veel last bezorgd veroorzaakt hebben, want in de pré-Romeinse tijden moeten Weerde en de omliggende dorpen heelemaal met water bedekt geweest zijn; zoo was voor de baan Leerbeek-Assche-Vilvoorde-Elewijt, Vilvoorde de eenige plaats waar men de Zenne practisch kon over trekken, daar ze op andere plaatsen een breedte had van honderd meter.

Eppegem (Ippinghoheim) is reeds geciteerd in 966 en zou beteekenen: "Heim" (woning) van de Sakser Ippingha (1).

Van Dessel legde dezen toponiem in de vorige eeuw heel anders uit, en steunde op aantekeningen van E.H. Van de Velde, vroeger pastoor te Eppegem. Deze denkt dat de streek reeds bewoond was voor de komst der Romeinen. De Nerviërs (Brabant-Henegouw) aangetrokken door den vruchtbaren bodem, zouden er hun hutten opgeslagen hebben en volgens de legende kweekten ze paarden, bestemd voor de strijdende volkeren in Gallicië. De bewoners zouden er een tempel opgericht hebben voor de godin Eppona, die waakte over de paarden.

"In 121 wordt (volgens L. Stroobant) de Romeinse weg Laken-Vilvoorde-Elewijt geheeten: "Strata publica". Te Eppegem werd, aan de passage over de Zenne, een tol geheven, "brug- of peerdengeld" geheeten. De huidige kerk staat nabij de Zenne en op den Romeinchen weg. We meenen den Romeinchen wachtpost van het wed te Eppegem teruggevonden te hebben in de weide der hoeve van Indevelde, nabij het Cattenhuys. Hier hebben we een karakteristieke reeks namen in toponymie: Nekkerspoel, Oud-Dorent, Klein Waranda, Graafbosch, nabij de Romeinse herberg (relais) later naar het schijnt vervangen door de bedevaartsherberg Sint Eligius (St. Loys). Er bestaat een bedevaart tot den H. Clemens, die, naar men zegt, den eeredienst van Eppona verving".

In de XIIIde eeuw oefenden de schepenen van Eppegem het recht uit in naam der Heeren Grimbergen-Nassau. Deze schepenbank telde zes schepenen met meier en drossaard. Kan. Laenen geeft hiervan in zijn geschiedenis van Eppegem enkele bijzonderheden, alsook een tekening van hun zegel dien ze reeds in 1293 gebruikten, een zilveren balk, op gouden veld, met het opschrift: +: S. Scabinorum de Eppeghem (Zegel der Schepenen van Eppegem).

Het was ook van het leenhof van Grimbergen dat de oude kasteelen van Indevelde of Cattenhuys, Impel, Moortere of Cobbenbosch, Nederheim, Wanrode, Rollecoten en Vijst afhingen.

De heeren lichtten een gering weggeld op de dieren: paarden, hoornvee, schapen, die men, Eppegem door, langs den steenweg op Grimbergen leidde, doch hiervoor waren zij tot het onderhoud der wegenis verplicht. Ook van Vilvoorde op Mechelen bestond er van ouds een groote baan. Deze, op den Dullaert bijzonder, was niet zonder gevaar. In de XVIIde eeuw (1698) werd de weg echter merkkelijk verbreed, ten koste der stad Vilvoorde, die er op hare beurt een geringe tol mocht heffen. Verder werd hij verder afgewerkt door de Mechelaars, die twee bruggen legden: een te Zemst en een andere te Eppegem, die men voor een paar jaar in de lucht liet vliegen om er eene aan te leggen die overeenstemde met de eischen van het huidige verkeer.

In 1716 had de magistraat van Mechelen ook een gravenkroon doen zetten op het wapen dat de brug van Eppegem versierde. Wel kwam er bevel om deze kroon te doen wegnemen, maar op vertoon van een diploma van 1490, bleef de zaak zonder gevolg (Mch. Bijdr. 3/36).

We weten ook dat Eppegem meermaals door kwalen van allerhanden aard werd geteisterd. In den XVIde eeuw waren het de oorlogen. In de XVIIde eeuw de pest, dan weer deden de Franschen een inval. Ook gedurende den oorlog 1914-18 hebben de Duitschers er van zich laten hooren.

Hooger hebben we gesproken over de bedevaardersherberg St. Loys, nu nog het Begijnhof genoemd. Dit was eigenlijk een hospitaal voor reizende pelgrims, onder de aanroeping van Sint Eligius. In 1574 waren de gebouwen in zeer slechten staat, terwijl de middelen te kort schoten om de noodige herstellingen te doen. Het werd dan een paar jaar later gesloten.

Volgens Kan. Laenen zou de kerk dagteekenen van de XIIde eeuw, en bestond maar alleen uit een middenschip en twee kleine zijbeuken; waarschijnlijk ook een toren. Hier meer over uitweiden zou ons te ver leiden, alleen dit: Een koninklijk besluit machtigde de kerkfabriek in 1910 tot de gedeeltelijke afbraak en vergrooing. Deze nieuwe dan, werd afgebrand onder den oorlog in 1914. Ondertusschen las men de H. Mis in de kapel gelegen aan de pastorie. In 1920 werd de kerk opnieuw opgebouwd.

In 1668 beliep de oppervlakte der gemeente 599 bunders, waarvan 443 land, 67 weide en 22 bosch. Het belastbaar inkomen beliep 13.565 florijnen. In 1846 had men op een uitgestrektheid van 848 Ha. 361 Ha land, 38 waren bezet met nijverheidsplanten (vlas), 178 Ha. beplant met veevoeder; 129 Ha. weiden, 5 Ha. moestuin, 1 Ha boomkwekerijen, en 12 Ha. lusttuintjes. De huidige oppervlakte is 847 Ha. 33 aren, 80 ca. In 1435 waren er 105 inwoners, en in 1480 was dit getal gedaald tot 41, en in 1523 opnieuw tot 91 gestegen. In 1668 stonden er ?? (*onleesbaar, n.v.d.r.*) hutten, drie brouwerijen, vier herbergen en twee winkels, waarbij ook vijf kasteelen. In 1846 stonden er ??? (*onleesbaar n.v.d.r.*) huizen en in 1930 451.

Wat de bevolking aangaat kunnen we nog melden, dat er in 17?? 746 inwoners waren en in 't jaar VII (?) der Fransche revolutie waren er 1113, welke tot 203 gezinnen behoorden. 2018 kinderen ontvingen onderwijs. In 1930 waren er 1775 inwoners (448 gezinnen).

Reeds geruimen tijd hebben automobilisten en spoorreizigers, en eene van op de baan Brussel-Antwerpen, de andere van op de hoogte der spoorlijn onbedachtzaam misschien, de reuzewerken kunnen volgen welke sinds ? maanden begonnen werden aan de Zenne, op het grondgebied van Eppegem-Weerde-Zemst.

Wanneer we aandachtig een juiste kaart van België bezien, dan zien we dat de Zenne tusschen Vilvoorde en Mechelen een grooten bocht vormt en grotendeels het dorp Weerde insluit.

In 1880 zag de stad Brussel zich genoodzaakt een nieuwe rivierbedding te doen graven, om er regelmatige afloop te krijgen van het Zennewater. Een rivierbed werd gegraven tusschen Eppegem en Zemst, doch een moerassiger grond kon er niet gevonden worden. De veel te smalle bedding en veel te zwakke dijken konden niet weerstaan aan den snellen vloed der Zenne, en meermaals werd de gansche omgeving blank gezet. Ten einde raad damde men deze rivier langs beide zijden af en het water moest opnieuw de oude bedding volgen; voorlopig bleef het daarbij.

Sinds enkele jaren werden nieuwe plannen gemaakt om het lage Zennedal van de menigvuldige overstromingen te bevrijden, tot men eindelijk in 1936 aan het werk toog. De dorpsbewoners lachten heimelijk, velen hadden de werken gezien 50 jaar geleden, en bij honderden kwamen ze nu ook. Dat wanneer tientallen spoormachientjes, honderden wagentjes, stoomschoppen en drijfhamers werden afgeladen, alsook duizenden ijzeren afsluitplaten en ander materiaal werd de zaak ernstig genomen.

Na enkele weken was alles in volle bedrijvigheid, het water wordt door electriche pompen in grachten gestuwd. Om de tien of vijftien meter drijft men een brede buis den grond in, veel dieper dan het peil waarop de ijzeren palen dienen bevestigd, om alzoo volledige droogte te verzekeren en de betonwerken op een minimum tijd te drogen.

De vloer wordt voorzien van een twintig meter (*centimeter? n.v.d.r.*) dikke laag gewapend beton, de dikte der zijwanden bedraagt 20 cm. Overal worden automatische kleppen aangebracht om het overtollige water der grachten op te vangen. We mogen ook niet vergeten dat langs weerskanten der hoofdbedding een drie meter breede beek werd aangelegd, om omliggende gronden af te wateren.

De drie bruggen (Zemst, Weerde en Eppegem) in 1860 gelegd zullen verdwijnen, om plaats te maken voor sterkere, waarvoor men niet bevreesd hoeft te zijn dat de grondvesten geen voldoende weerstand zullen bieden. Over een paar maanden zullen deze werken klaar zijn.

Landbouwers en huismoeders geraken wel eens in vuur, daar al de bornputten tot op 500 meter der nieuwe Zenne ledig staan, en sommigen wel een kwartier ver moeten om water, doch geduld, deze menschen kunnen zich troosten in het vooruitzicht der aangename geuren die bij zomeravonden uit de rivier opwalmen, inzonderheid bij mistig weder.

A. Van Asbroeck

(1) Naam: Heppenchem XIIde eeuw; Eppenchem 1393, Eppegem 1383.